

СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ¹

Студентка гр. ЕДМ-21 Копейко О.Ю.

Існуючі в Україні методи управління природокористуванням не завжди забезпечують реалізацію економічних і природоохоронних цілей на рівні підприємства, тому виникає необхідність у розробці більш активної моделі організації управління природокористуванням. Формування сучасного економічного механізму природокористування і природоохоронної діяльності має здійснюватись на основі запровадження ринкових механізмів екологічного регулювання та стимулювання. Впровадження економічного механізму регулювання природокористуванням для створення стимулюючих умов до виробничої діяльності, за яких господарюючим суб'єктам було б вигідним досягнення екологічних цілей може бути за рахунок впровадження системи екологічного менеджменту на підприємстві.

Екологічний менеджмент – ініціативна діяльність економічних суб'єктів, спрямована на досягнення екологічних цілей, проектів та програм, розроблених на основі принципів екологічної ефективності й екосправедливості. Формування системи екологічного менеджменту передбачає впровадження природоохоронних і енергозберігаючих технологій, що робить виробництво економічно вигідним, екологічно безпечним та соціально необхідним [2].

В умовах ринкової економіки необхідні зрушення, які б забезпечили розвиток екологічно-доцільних форм виробництва і споживання. Це є головним завданням екологічного менеджменту. Однак, на підприємствах за низької ефективності екологічного контролю, відсутності ресурсоефективних технологій і використання застарілого обладнання призводить до того, що екологічний менеджмент на підприємстві має інертний характер. В Україні впровадження системи екологічного менеджменту залишається не обов'язковим, так як законодавство не зобов'язує до цього підприємства, а також, на жаль, недостатньо стимулює.

Основні тенденції, які існують зараз в Україні щодо екологічної діяльності суб'єктів господарювання та екологічного менеджменту, можна сформулювати наступним чином:

1. Недостатня увага до вирішення екологічних проблем та врахування екологічних факторів у бізнесі. Фірми і корпорації не зацікавлені у створенні відділів екологічного менеджменту.

---

¹ Матеріал підготовлений і публікується у рамках теми № д/р 0111U002149 «Фундаментальні основи формування екологічно орієнтованих механізмів реалізації соціально-економічного потенціалу в умовах інформаційного суспільства», 2011–2013 рр.

2. Обмеженість організаційної структури екологічного менеджменту при взаємодії різних ланок не забезпечує колегіальність і своєчасність у прийнятті рішень та ефективність у роботі.

3. Низький рівень підготовки кваліфікованих керівників середньої ланки, які б могли швидко реагувати на зміни та переосмислювати свої вчинки на кожному етапі підприємницької діяльності з урахуванням екологічних факторів.

4. Відсутність належного виховання, екологічної й технічної культури, відповідального ставлення до виконання своїх функціональних обов'язків та інструкцій з раціонального використання природних ресурсів.

При впровадженні системи екологічного менеджменту підприємства отримують ряд істотних переваг:

- скорочення споживання на одиницю продукції сировини, води, енергії;

- зменшення виробничих і експлуатаційних витрат (зниження витрат за рахунок: ресурсо- та енергозбереження; утилізації, продажу побічних продуктів і відходів виробництва; мінімізації витрат на ресурси і забруднення навколишнього середовища);

- поліпшення якості продукції і виробничих процесів;

- забезпечення безперерійності виробництва;

- зменшення обсягу довгострокових зобов'язань підприємства щодо ліквідації збитку, нанесеного навколишньому середовищу;

- покращення умов праці, що веде до посилення мотивації персоналу;

- поліпшення іміджу підприємства, зростання доходів за рахунок вищих цін на екологічно чисту продукцію, збільшення уваги зі сторони інвесторів;

- підвищення конкурентоспроможності, кращі можливості для експорту продукції.

На основі викладеного матеріалу можна зробити висновок, що впровадження системи екологічного менеджменту підвищує інвестиційну привабливість підприємств, зменшує негативний вплив виробництва продукції на навколишнє середовище і здоров'я людини, знижує страхові витрати та вартість кредитів, підвищує якість не тільки продукції та послуг, а й підприємства в цілому, тим самим розширюючи його конкурентні можливості.

Науковий керівник: к.е.н., доц. Шкарупа О.В.

Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.): у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 3. – С. 35-37.